

2. Георадари / В. І. Правда, О. Д. Мрачковський, А. О. Абрамович. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Радіоелектроніка та телекомунікації. 2015. № 818. С. 49–54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPPT_2015_818_10.

3. Данилов О. В. Порівняльний аналіз ефективності геофізичних методів при вирішенні інженерно-геологічних задач на урбанізованих територіях : дис. канд. геол.-мін. наук : 04.00.22. Київ, 2019. 175 с.

Ченурний Сергій Євгенович,
начальник відділу розшуку злочинців
та безвісти зниклих громадян УКР ГУНП
в Запорізькій області

ВСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ БЕЗВІСТИ ЗНИКЛИХ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком відкритої повномасштабної війни росії проти України до поліції почали надходити заяви про осіб, зниклих безвісти. Рідні розшукують своїх цивільних родичів, які були розділені зі своїми сім'ями, з якими втрачено зв'язок.

Заявленими в розшук можуть бути люди, які перебувають в ув'язненні без права на спілкування. Це можуть бути військові, які загинули під час бойових дій, але їх тіла не ідентифіковані. Заяви стосуються незаконно переміщених або депортованих дітей.

Кількість таких звернень – не лише число в статистиці, а люди, які опинилися в полоні, загинули внаслідок війни або чия доля досі залишається невідомою.

Наше завдання знайти кожного заявленого в розшук українця. Знайти і ідентифікувати тіло кожного загиблого під час бойових дій для достойного прощання та вшанування пам'яті.

На виконання протоколу наради керівництва Національної поліції України 14 грудня за наказом начальника поліції області спеціалізована група з розшуку безвісти зниклих безвісти громадян за особливих обставин створена в Запорізькій області.

До її складу входять більше 50 співробітників: працівники підрозділів карного розшуку, кримінального аналізу, слідчих підрозділів, кіберполіції, оперативно-технічних заходів. Всі ці поліцейські знаходяться на території одного Центру. Це зроблено з метою підвищення ефективності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів із фахівцями НДЕКЦ, РТЦК, бюро судово-медичної експертизи, військовими частинами, громадськими організаціями.

З моменту відкриття в Центрі з розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин ГУНП в Запорізькій області (далі – Центр з

розшуку БЗО) працює цілодобова телефонна лінія, за якою можна отримати консультації та скоординувати свої подальші дії.

З 28.12.2023 по 17.03.2024 статистика звернень до Центру виглядає таким чином:

Найпоширеніші питання – це номер телефона призначеного слідчого по кримінальному провадженню та скарги на довготривале направлення КП за підслідністю.

Багато питань консультаційних: куди звертатись рідним з приводу зникнення безвісти або як проводиться процедура здачі ДНК-зразків.

Запорізька область виступила ініціатором передоручення оперативно-розшукових справ щодо військовослужбовців, які зникли на Запорізькому напрямку. На теперішній час 648 ОРС надійшли до нас, прийняті у провадження та розподілені між співробітниками Центру за навантаженням.

Нагадаю, що підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності та винесенням постанови про заведення оперативно-розшукової справи «Розшук» відносно безвісти зниклих осіб є наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів (ст. 6, ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність»).

З урахуванням обставин, за яких особа зникла безвісти, складається план першочергових оперативно-розшукових заходів, до яких обов'язково входять:

– перевірка розшукуваної особи за обліками бази РАЦСГ, ДМС з метою підтвердження відповідності анкетних даних безвісти зниклого та встановлення його родинних зв'язків для відбору біологічних зразків;

– обов'язкове отримання по зниклим військовослужбовцям наступних документів:

- копія сповіщення військової частини про зникнення безвісти або загибель;

- копії службового розслідування;

- окрема довідка з військової частини щодо закріпленої за зниклим військовослужбовцем зброї, яка була втрачена під час виконання бойового завдання та витребувати картку обліку викраденої (втраченої) зброї з метою виставлення до БД «Кримінальна зброя» ПНП;

- пояснення військовослужбовців про обставини та місце зникнення або загибелі;

- опис речей, які були при БЗО на момент зникнення (загибелі) (одяг, жетон, прикраси (обручка, браслет тощо);

- геолокація місця зникнення (загибелі)

- встановлення мобільного телефону, який був у користуванні безвісти зниклого військовослужбовця на момент зникнення та внесення до ІП «Номерна річ» ПНП відомостей про цей телефон;

- отримання трафіків з'єднань номеру мобільного телефону та ІМЕІ зниклої особи, інформація з УОТЗ з накладенням на карту щодо останнього місцеперебування терміналу (геолокація). Узагальнена інформація викладається у довідці;

- отримання інформації з Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими щодо перебування в полоні або ні.

З метою активізації роботи, співробітники Центру з розшуку БЗО ініціюють проведення та беруть участь у ряді робочих зустрічей з інституціями, дотичними до пошуків.

Так, 24 та 25 січня працівники Центру взяли участь у зустрічі представників Східного регіонального центру Координаційного штабу з родинами цивільних громадян та військових (це більше 70 сімей), які зникли безвісти за особливих обставин на території Запорізької області. Спікери зустрічі відповіли на численні запитання учасників та провели індивідуальні консультації.

Організована інформаційна робота у прифронтовому місті Оріхів. Була проведена зустріч з представниками військових частин, соціальних служб для інформування жителів громади щодо основних напрямків своєї роботи. Розроблені інформаційні флаери, які розповсюджені серед місцевих мешканців.

27 лютого, 12 та 15 березня поліцейські Центру з розшуку БЗО здійснили виїзд у село Таврійське Пологівського району. Оперативники та слідчі завітали до однієї з об'єднаних механізованих бригад, яка на запорізькому напрямку в складі Сил оборони, дає відсіч окупаційним військам. Поліцейські опитали військовослужбовців, аби

зібрати всі можливі відомості та встановити обставини ситуацій, внаслідок яких безвісти зникли бійці. Отримана інформація стане основою для планування та проведення подальших розшукових дій в межах відкритих кримінальних проваджень.

Власними силами створено електронний реєстр у гул-формі, до якого вноситься вся отримана інформація по зниклим особам та місця зникнення наносяться на інтерактивну карту.

При отриманні заяви про зникнення особи на тимчасово окупованій території, пошукові заходи ускладнюються неможливістю вести слідчі дії у повному обсязі. Розшукові заходи обмежуються в основному роботою через оперативні контакти. У разі зникнення неповнолітніх на ТОТ, найчастіше мова йде про їх примусове переміщення або депортацію. Встановити реальну картину подій також практично неможливо, оскільки сторона рф не дає офіційного підтвердження факту депортації. Активізуємо роботу через Міжнародний Комітет Червоного Хреста в Україні. МКЧХ збирає, централізує і передає інформацію про долю і місцезнаходження цивільних осіб, в тому числі дітей, які потрапили до рук противника. Так, працівники Центру з розшуку БЗО 8 лютого ініціювали та провели зустріч с представниками субделегатії МКЧХ у Дніпрі, на якій обговорили питання покращення взаємодії та проведення ряду тренінгів для запорізьких поліцейських.

Слідчі та оперативники Центру на постійній основі проводять зустрічі з представниками територіальних громад. Так, 29 лютого поліцейські долучились до зустрічі з родинами зниклих безвісти та полонених військових Софіївської громади Бердянського району Запорізької області. 14 березня з метою налагодження ефективної комунікації, провели виїзну зустріч з мешканцями Кушугумської територіальної громади. Під час заходів обговорили покроковий механізм алгоритму звернень у разі втрати зв'язку родичів з рідними, які перебувають на тимчасово окупованих територіях Запорізької області або мешкають у місцевостях, де точаться активні бойові дії, або беруть участь у захисті нашої держави.

На території Центру працює Головний спеціаліст Управління з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин МВС України Олена Орешкіна.

24 січня, за ініціативи Олени Леонідівни, на базі Центру з розшуку БЗО відбувся круглий стіл на тему «Взаємодія державних структур з питань розшуку зниклих безвісти за особливих обставин». Поліцейські, представники обласної влади, Уповноваженого ВРУ з прав людини, Східного регіонального центру з питань поводження з військовополоненими, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки обговорили нагальні питання й визначили порядок спільних дій щодо встановлення місцезнаходження людей, які

опинилися в полоні, загинули внаслідок збройної агресії та тих, чий долі досі залишаються невідомими.

07 березня за ініціативи громадської правозахисної організації «Егіда-Запоріжжя» відбувся ще один круглий стіл під гаслом «Знайти. Неможливо забути». Представники обласної поліції, ветеранських організацій, ЗМІ, обласної, міської та релокованих з тимчасово окупованої території області місцевих громад обговорили заходи подальшої взаємодії.

Тільки об'єднавши зусилля, досягнемо єдиного бажаного результату ефективних пошуків.

Список використаних джерел

1. Подобний О. О. Оперативно-розшукова діяльність у виявленні та розслідуванні злочинів: теорія, історія і сучасна практика : навч.-метод. посіб. Одеса : Гельветика, 2024. 258 с.

Хабло Оксана Юрївна,

завідувач кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ІНШІЙ СТОРОНИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Право на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження реалізовується на різних стадіях кримінального процесу. Так, на стадії досудового розслідування можливість ознайомлення з матеріалами кримінального провадження передбачена як під час здійснення досудового розслідування (ст. 221 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України), так і по його завершенню (ст. 290 КПК України). Під час судових стадій ознайомлення з матеріалами кримінального провадження здійснюється після призначення справи до судового розгляду за клопотанням учасників судового провадження (ст. 317 КПК України) чи у зв'язку з вступом у процес нового захисника (ст. 324 КПК України) [1].

Разом з цим, відкриття матеріалів кримінального провадження іншій стороні є міжнародно визнаним правилом, яке регламентується підпунктом б п. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, де вказано, що кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення повинен мати час і можливість, необхідні для підготовки свого захисту.

У зв'язку з цим, прецедентна практика Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) виробила певні стандарти щодо реалізації вказаної норми, які полягають у тому, що сторони повинні мати можливість ознайомитись із доказами і коментувати їх існування,